SEJARAH TINGKATAN 1 · BAB 03

Zaman Prasejarah

Subjektif berstruktur & esei

10 soalan berstruktur · 5 esei · 100 markah latihan

Nama: _____

Kelas: _____ Tarikh: _____

Markah semakan kendiri: _____ / 100

Cuba dahulu. Semak kemudian.

Jawab semua soalan dengan kata-kata sendiri. Soalan bertanda Mudah disediakan untuk membina keyakinan sebelum mencuba Sederhana dan Cabaran. Gunakan kertas tambahan jika perlu.

Subjektif: bahagian (a) 2 markah dan bahagian (b) 4 markah. Esei: 8 markah setiap satu. Agihan ini untuk latihan, bukan format peperiksaan rasmi KPM.

Cara membina jawapan

Nyatakan: beri fakta yang diminta. Jelaskan atau huraikan: beri fakta serta penerangan yang berkaitan. Bandingkan: nyatakan persamaan atau perbezaan mengikut aspek yang diminta.

F = fakta atau isi. H = huraian yang menyokong fakta bernombor sama. Jangan beri dua markah untuk idea yang diulang. Gunakan contoh jawapan sebagai panduan, bukan untuk dihafal bulat-bulat.

Rujukan: buku teks KPM/DBP Sejarah Tingkatan 1, 2016, hlm. 44–73; DSKP KSSM KPM 2016. Untuk murid Tingkatan 1 sesi 2026.

Soalan dan panduan jawapan asli. Bukan soalan rasmi, skema rasmi atau ramalan peperiksaan. Semakan guru bebas belum dibuat.

Bahagian A · Subjektif berstruktur

Jawab kedua-dua bahagian bagi setiap soalan.

B3S01 · Zaman Prasejarah dibahagikan kepada Zaman Batu dan Zaman Logam.

B3S01 · Mudah · Buku teks hlm. 46–47 · SP 3.1.1

(a) Nyatakan maksud Zaman Prasejarah dan satu pembahagian utamanya. [2 markah]

(b) Terangkan Zaman Paleolitik dan Zaman Neolitik dengan memberikan satu ciri bagi setiap tahap. [4 markah]

B3S02 · Perubahan bahan dan teknik pembuatan alat menunjukkan kemajuan manusia.

B3S02 · Mudah · Buku teks hlm. 47–53 · SP 3.1.1, 3.1.3

(a) Namakan dua logam yang menjadi asas teknologi Zaman Logam dalam pembahagian Zaman Prasejarah. [2 markah]

(b) Huraikan dua perbezaan peralatan Zaman Paleolitik dengan peralatan Zaman Logam dari segi bahan dan cara pembuatan. [4 markah]

Bahagian A · Subjektif berstruktur

Jawab kedua-dua bahagian bagi setiap soalan.

B3S03 · Tapak prasejarah di dunia mempunyai tinggalan yang berbeza.

B3S03 · Mudah · Buku teks hlm. 48–49 · SP 3.1.2

(a) Nyatakan negara bagi Gua Chauvet dan Zhoukoudian. [2 markah]

(b) Jelaskan satu bukti atau ciri bagi setiap tapak berikut: Gua Chauvet dan Catal Huyuk. [4 markah]

B3S04 · Asia Tenggara turut mempunyai tapak yang memperlihatkan kehidupan manusia prasejarah.

B3S04 · Mudah · Buku teks hlm. 50–51 · SP 3.1.2

(a) Nyatakan negara bagi Ban Chiang dan Lenggong. [2 markah]

(b) Terangkan satu penemuan manusia bagi setiap tapak berikut: Lenggong dan Gua Liang Bua. [4 markah]

Bahagian A · Subjektif berstruktur

Jawab kedua-dua bahagian bagi setiap soalan.

B3S05 · Cara mendapatkan makanan berkait dengan perubahan kehidupan manusia.

B3S05 · Sederhana · Buku teks hlm. 52–56 · SP 3.1.3

(a) Nyatakan dua sumber makanan liar yang dikumpulkan oleh manusia Paleolitik. [2 markah]

(b) Jelaskan dua perubahan kehidupan pada Zaman Neolitik dari segi bekalan makanan dan petempatan. [4 markah]

B3S06 · Kepercayaan dan kesenian membantu kita memahami pemikiran masyarakat prasejarah.

B3S06 · Sederhana · Buku teks hlm. 57–58 · SP 3.1.3

(a) Nyatakan maksud animisme dan satu contoh benda atau unsur alam yang dikaitkan dengannya. [2 markah]

(b) Jelaskan satu ciri kepercayaan dan satu ciri kesenian masyarakat Neolitik. [4 markah]

Bahagian A · Subjektif berstruktur

Jawab kedua-dua bahagian bagi setiap soalan.

B3S07 · Pertanian dan penternakan terus diamalkan selepas Zaman Prasejarah.

B3S07 · Sederhana · Buku teks hlm. 60–61 · SP 3.1.4

(a) Namakan dua tanaman yang dikaitkan dengan kegiatan pertanian Zaman Neolitik. [2 markah]

(b) Jelaskan kesinambungan pertanian dan penternakan dari Zaman Prasejarah hingga zaman moden. [4 markah]

B3S08 · Sebahagian kemahiran prasejarah masih dapat dilihat dalam kehidupan hari ini.

B3S08 · Sederhana · Buku teks hlm. 62–63 · SP 3.1.4, K3.1.8

(a) Nyatakan dua kegunaan tembikar pada Zaman Prasejarah. [2 markah]

(b) Jelaskan bagaimana peralatan dan tembikar memperlihatkan perubahan serta kesinambungan hingga zaman moden. [4 markah]

Bahagian A · Subjektif berstruktur

Jawab kedua-dua bahagian bagi setiap soalan.

B3S09 · Penyelidik meneliti peralatan, lukisan dan barang tinggalan untuk memahami masyarakat prasejarah di Malaysia.

B3S09 · Cabaran · Buku teks hlm. 66–68 · SP 3.1.5

(a) Nyatakan dua lokasi yang menunjukkan kewujudan bengkel membuat alat batu. [2 markah]

(b) Jelaskan bagaimana dua jenis bukti berikut membantu penyelidikan: lukisan gua dan Pisau Tembeling. [4 markah]

B3S10 · Contoh situasi: Sebuah tapak perkuburan prasejarah akan dijadikan tempat lawatan pembelajaran.

B3S10 · Cabaran · Buku teks hlm. 67–69 · SP 3.1.5, K3.1.7

(a) Namakan jenis pengebumian di Gua Cha dan Gua Gunung Runtuh. [2 markah]

(b) Pada pendapat anda, jelaskan dua kepentingan memelihara tapak tersebut. Kaitkan setiap kepentingan dengan bukti atau pembelajaran sejarah. [4 markah]

Bahagian B · Esei

B3E01 · Huraikan empat ciri kehidupan masyarakat Neolitik: petempatan, makanan, organisasi sosial dan kesenian. Berikan satu huraian bagi setiap ciri.

B3E01 · Mudah · Buku teks hlm. 52–58 · SP 3.1.3

8 markah · Gunakan isi dan huraian yang berkaitan.

Rangka bantuan

1. Tulis satu perenggan bagi setiap ciri.
2. Nyatakan fakta, kemudian butiran yang menyokongnya.
3. Gunakan contoh rumah, kegiatan makanan, ketua dan tembikar.

Bahagian B · Esei

B3E02 · Huraikan empat jenis tinggalan prasejarah di Malaysia yang berikut: peralatan batu, tembikar, lukisan gua dan tinggalan pengebumian. Sertakan contoh lokasi atau maklumat yang dapat dipelajari bagi setiap jenis.

B3E02 · Mudah · Buku teks hlm. 66–69 · SP 3.1.5

8 markah · Gunakan isi dan huraian yang berkaitan.

Rangka bantuan

1. Pilih satu jenis tinggalan untuk setiap perenggan.
2. Padankan jenis tinggalan dengan contoh yang tepat.
3. Jelaskan bagaimana contoh itu menyokong isi anda.

Bahagian B · Esei

B3E03 · Bandingkan kehidupan Paleolitik dengan Neolitik dalam empat aspek: kediaman, peralatan, ekonomi dan organisasi sosial. Jelaskan kedua-dua zaman bagi setiap aspek.

B3E03 · Sederhana · Buku teks hlm. 52–58 · SP 3.1.3

8 markah · Gunakan isi dan huraian yang berkaitan.

Rangka bantuan

1. Susun jawapan mengikut empat aspek perbandingan.
2. Setiap perenggan perlu menyebut Paleolitik dan Neolitik.
3. Gunakan kata penghubung seperti manakala untuk menjelaskan perbezaan.

Bahagian B · Esei

B3E04 · Terangkan kesinambungan empat sumbangan prasejarah hingga kehidupan moden: pertanian, penternakan, peralatan dan tembikar. Sokong setiap isi dengan satu perubahan atau contoh.

B3E04 · Sederhana · Buku teks hlm. 60–63 · SP 3.1.4, K3.1.8

8 markah · Gunakan isi dan huraian yang berkaitan.

Rangka bantuan

1. Mulakan dengan kegiatan atau kemahiran prasejarah.
2. Terangkan bentuknya dalam kehidupan moden.
3. Pastikan empat bidang dibincangkan secara berasingan.

Bahagian B · Esei

B3E05 · Terangkan bagaimana tinggalan di empat tapak berikut menunjukkan kepelbagaian kegiatan prasejarah: Gua Chauvet, Catal Huyuk, Stonehenge dan Shahr-i-Sokhta. Nyatakan kegiatan atau fungsi serta bukti sokongan bagi setiap tapak.

B3E05 · Cabaran · Buku teks hlm. 48–49 · SP 3.1.2

8 markah · Gunakan isi dan huraian yang berkaitan.

Rangka bantuan

1. Gunakan satu tapak bagi setiap perenggan.
2. Bezakan kegiatan memburu, pertanian, ritual dan kehidupan tersusun.
3. Jangan membuat kesimpulan di luar bukti yang diterangkan dalam buku teks.

Panduan jawapan & semakan kendiri

Bandingkan jawapan anda dengan isi penting. Setiap kriteria membawa 1 markah. H hanya diberi jika F yang berkaitan dipenuhi. Jumlah bagi setiap bahagian tidak boleh melebihi markah soalan.

Ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat dalam skop KPM boleh diterima jika menepati soalan. Senarai ini menunjukkan satu laluan jawapan. Dapatkan pertimbangan guru untuk isi alternatif yang munasabah.

Bahagian A · Subjektif

B3S01 · Zaman Prasejarah dibahagikan kepada Zaman Batu dan Zaman Logam.

B3S01 · Mudah · Buku teks hlm. 46–47 · SP 3.1.1

(a) Nyatakan maksud Zaman Prasejarah dan satu pembahagian utamanya. [2 markah]

Panduan: Fikirkan tulisan dan dua pembahagian utama.

Contoh jawapan: Zaman Prasejarah ialah zaman sebelum manusia mengenal tulisan. Salah satu pembahagiannya ialah Zaman Batu.

F1 Zaman sebelum manusia mengenal tulisan. [1 markah]

F2 Zaman Batu atau Zaman Logam. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Terangkan Zaman Paleolitik dan Zaman Neolitik dengan memberikan satu ciri bagi setiap tahap. [4 markah]

Panduan: Padankan nama setiap tahap dengan ciri teknologi atau kegiatan penduduknya.

Contoh jawapan: Zaman Paleolitik menggunakan teknologi batu yang ringkas dalam kehidupan harian. Zaman Neolitik pula mempunyai petempatan yang menjalankan kegiatan pertanian dan penternakan.

F1 Zaman Paleolitik. [1 markah]

H1 Menggunakan teknologi batu yang ringkas. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Zaman Neolitik. [1 markah]

H2 Mempunyai petempatan yang menjalankan pertanian, penternakan atau pembuatan tembikar. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3S02 · Perubahan bahan dan teknik pembuatan alat menunjukkan kemajuan manusia.

B3S02 · Mudah · Buku teks hlm. 47–53 · SP 3.1.1, 3.1.3

(a) Namakan dua logam yang menjadi asas teknologi Zaman Logam dalam pembahagian Zaman Prasejarah. [2 markah]

Panduan: Rujuk teknologi yang diterangkan dalam maksud Zaman Logam.

Contoh jawapan: Dua logam tersebut ialah gangsa dan besi.

F1 Gangsa. [1 markah]

F2 Besi. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Huraikan dua perbezaan peralatan Zaman Paleolitik dengan peralatan Zaman Logam dari segi bahan dan cara pembuatan. [4 markah]

Panduan: Bagi setiap aspek, terangkan kedua-dua zaman.

Contoh jawapan: Dari segi bahan, alat Paleolitik diperbuat daripada batu, kayu atau tulang haiwan, manakala alat Logam menggunakan gangsa dan besi. Dari segi cara pembuatan, alat Paleolitik ringkas dan kasar, manakala alat Logam dihasilkan dengan pengetahuan peleburan serta acuan.

F1 Paleolitik menggunakan batu, kayu atau tulang haiwan. [1 markah]

H1 Sebaliknya, Logam menggunakan logam seperti gangsa atau besi. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Peralatan Paleolitik ringkas dan kasar atau menggunakan bentuk sedia ada. [1 markah]

H2 Sebaliknya, pembuatan alat Logam melibatkan peleburan dan acuan. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3S03 · Tapak prasejarah di dunia mempunyai tinggalan yang berbeza.

B3S03 · Mudah · Buku teks hlm. 48–49 · SP 3.1.2

(a) Nyatakan negara bagi Gua Chauvet dan Zhoukoudian. [2 markah]

Panduan: Padankan setiap tapak dengan negaranya.

Contoh jawapan: Gua Chauvet terletak di Perancis, manakala Zhoukoudian terletak di China.

F1 Gua Chauvet di Perancis. [1 markah]

F2 Zhoukoudian di China. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan satu bukti atau ciri bagi setiap tapak berikut: Gua Chauvet dan Catal Huyuk. [4 markah]

Panduan: Hubungkan Chauvet dengan lukisan dan Catal Huyuk dengan kegiatan makanan.

Contoh jawapan: Gua Chauvet mempunyai lukisan gua yang menunjukkan kegiatan memburu binatang. Di Catal Huyuk pula, pertanian merupakan kegiatan utama, khususnya penanaman barli dan gandum.

F1 Gua Chauvet mempunyai lukisan gua. [1 markah]

H1 Lukisan tersebut menunjukkan penglibatan masyarakat dalam kegiatan memburu binatang. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Catal Huyuk menjalankan pertanian. [1 markah]

H2 Antara tanaman utamanya ialah barli dan gandum. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3S04 · Asia Tenggara turut mempunyai tapak yang memperlihatkan kehidupan manusia prasejarah.

B3S04 · Mudah · Buku teks hlm. 50–51 · SP 3.1.2

(a) Nyatakan negara bagi Ban Chiang dan Lenggong. [2 markah]

Panduan: Satu tapak di Thailand dan satu lagi di Malaysia.

Contoh jawapan: Ban Chiang terletak di Thailand dan Lenggong terletak di Malaysia.

F1 Ban Chiang di Thailand. [1 markah]

F2 Lenggong di Malaysia. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Terangkan satu penemuan manusia bagi setiap tapak berikut: Lenggong dan Gua Liang Bua. [4 markah]

Panduan: Nyatakan nama tinggalan manusia dan jenis buktinya.

Contoh jawapan: Di Lenggong ditemukan Perak Man. Rangka ini menjadi bukti penting kehidupan manusia prasejarah di Malaysia. Di Gua Liang Bua pula, fosil dan sisa tulang yang ditemukan dinamakan Flores Man atau Homo Floresiensis.

F1 Lenggong dikaitkan dengan Perak Man. [1 markah]

H1 Rangka manusia itu menjadi bukti penting kehidupan prasejarah di Malaysia. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Gua Liang Bua dikaitkan dengan Flores Man atau Homo Floresiensis. [1 markah]

H2 Penemuan di tapak itu berupa fosil dan sisa tulang. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3S05 · Cara mendapatkan makanan berkait dengan perubahan kehidupan manusia.

B3S05 · Sederhana · Buku teks hlm. 52–56 · SP 3.1.3

(a) Nyatakan dua sumber makanan liar yang dikumpulkan oleh manusia Paleolitik. [2 markah]

Panduan: Pilih hasil tumbuhan yang disebut dalam buku teks.

Contoh jawapan: Manusia Paleolitik mengumpulkan buah-buahan dan cendawan.

F1 Satu jawapan yang tepat daripada: buah-buahan, cendawan, bijirin atau pucuk tumbuhan liar. [1 markah]

F2 Satu lagi jawapan berbeza daripada senarai F1. Jangan beri markah kedua untuk idea yang sama. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan dua perubahan kehidupan pada Zaman Neolitik dari segi bekalan makanan dan petempatan. [4 markah]

Panduan: Berikan perubahan dan butiran sokongan bagi setiap aspek.

Contoh jawapan: Pada Zaman Neolitik, manusia menghasilkan makanan melalui pertanian dan penternakan. Keadaan ini mengurangkan kegiatan mengumpulkan makanan liar. Mereka juga tinggal secara menetap dan membina rumah daripada batu, tanah liat atau kayu di kawasan seperti lembah sungai.

F1 Manusia menghasilkan makanan melalui pertanian dan penternakan. [1 markah]

H1 Oleh itu, kegiatan mengumpulkan makanan liar semakin berkurangan. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Manusia tinggal secara menetap. [1 markah]

H2 Mereka membina rumah daripada batu, tanah liat atau kayu, khususnya di lembah sungai atau pesisiran pantai. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3S06 · Kepercayaan dan kesenian membantu kita memahami pemikiran masyarakat prasejarah.

B3S06 · Sederhana · Buku teks hlm. 57–58 · SP 3.1.3

(a) Nyatakan maksud animisme dan satu contoh benda atau unsur alam yang dikaitkan dengannya. [2 markah]

Panduan: Berikan takrif dan satu contoh yang berbeza daripada takrif.

Contoh jawapan: Animisme ialah kepercayaan bahawa benda mempunyai kuasa dan semangat yang dapat menentukan kehidupan manusia. Contohnya, pokok dipercayai mempunyai kuasa.

F1 Kepercayaan bahawa benda mempunyai kuasa dan semangat yang boleh menentukan kehidupan manusia. [1 markah]

F2 Contoh yang sesuai seperti pokok, batu, sungai, matahari atau petir. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan satu ciri kepercayaan dan satu ciri kesenian masyarakat Neolitik. [4 markah]

Panduan: Hubungkan kepercayaan dengan pengebumian dan kesenian dengan tembikar.

Contoh jawapan: Masyarakat Neolitik mempercayai kehidupan selepas mati. Oleh itu, mayat diurus dengan teliti dan dikebumikan dengan sempurna. Kesenian mereka juga terlihat pada hiasan tembikar, yang menggunakan pola geometri sebagai simbolisme.

F1 Masyarakat Neolitik mempercayai kehidupan selepas mati. [1 markah]

H1 Mayat diurus dengan teliti dan dikebumikan dengan sempurna. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Mereka menghias permukaan tembikar. [1 markah]

H2 Hiasan menggunakan pola geometri yang dikaitkan dengan simbolisme. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3S07 · Pertanian dan penternakan terus diamalkan selepas Zaman Prasejarah.

B3S07 · Sederhana · Buku teks hlm. 60–61 · SP 3.1.4

(a) Namakan dua tanaman yang dikaitkan dengan kegiatan pertanian Zaman Neolitik. [2 markah]

Panduan: Pilih antara tanaman makanan dalam buku teks.

Contoh jawapan: Dua tanaman tersebut ialah padi dan gandum.

F1 Satu jawapan yang tepat daripada: padi, gandum atau barli. [1 markah]

F2 Satu lagi jawapan berbeza daripada senarai F1. Jangan beri markah kedua untuk idea yang sama. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan kesinambungan pertanian dan penternakan dari Zaman Prasejarah hingga zaman moden. [4 markah]

Panduan: Huraikan satu perubahan atau kesinambungan bagi setiap kegiatan.

Contoh jawapan: Pertanian terus membekalkan makanan. Pada zaman moden, pertanian komersial dijalankan secara besar-besaran untuk menghasilkan tanaman jualan. Penternakan juga terus menyediakan bekalan makanan, dan penternakan komersial membantu memenuhi keperluan daging serta tenusu.

F1 Pertanian diteruskan sebagai kegiatan membekalkan makanan. [1 markah]

H1 Pada zaman moden, pertanian komersial menghasilkan tanaman secara besar-besaran untuk dijual. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Penternakan diteruskan untuk mendapatkan bekalan makanan. [1 markah]

H2 Pada zaman moden, penternakan komersial membantu memenuhi keperluan daging dan tenusu. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3S08 · Sebahagian kemahiran prasejarah masih dapat dilihat dalam kehidupan hari ini.

B3S08 · Sederhana · Buku teks hlm. 62–63 · SP 3.1.4, K3.1.8

(a) Nyatakan dua kegunaan tembikar pada Zaman Prasejarah. [2 markah]

Panduan: Berikan dua kegunaan yang berlainan.

Contoh jawapan: Tembikar digunakan sebagai bekas makanan dan peralatan masakan.

F1 Satu jawapan yang tepat daripada: bekas makanan, peralatan masakan atau peralatan upacara ritual. [1 markah]

F2 Satu lagi jawapan berbeza daripada senarai F1. Jangan beri markah kedua untuk idea yang sama. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan bagaimana peralatan dan tembikar memperlihatkan perubahan serta kesinambungan hingga zaman moden. [4 markah]

Panduan: Berikan satu isi dan satu contoh bagi setiap bidang.

Contoh jawapan: Pembuatan peralatan terus berkembang mengikut pengetahuan teknologi. Contohnya, mesin digunakan untuk memotong daging dalam kegiatan moden. Kemahiran membuat tembikar juga masih diteruskan, seperti perusahaan labu sayong di Kuala Kangsar.

F1 Pembuatan peralatan terus berkembang mengikut pengetahuan teknologi. [1 markah]

H1 Mesin dan jentera digunakan dalam kegiatan moden, contohnya mesin memotong daging. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Kemahiran membuat tembikar terus diamalkan. [1 markah]

H2 Pembuatan labu sayong di Kuala Kangsar menjadi contoh perusahaan tembikar yang masih diteruskan. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3S09 · Penyelidik meneliti peralatan, lukisan dan barang tinggalan untuk memahami masyarakat prasejarah di Malaysia.

B3S09 · Cabaran · Buku teks hlm. 66–68 · SP 3.1.5

(a) Nyatakan dua lokasi yang menunjukkan kewujudan bengkel membuat alat batu. [2 markah]

Panduan: Satu lokasi di Perak dan satu di Sabah.

Contoh jawapan: Dua lokasi tersebut ialah Kota Tampan di Perak dan Tingkayu di Sabah.

F1 Kota Tampan, Perak. [1 markah]

F2 Tingkayu, Sabah. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Jelaskan bagaimana dua jenis bukti berikut membantu penyelidikan: lukisan gua dan Pisau Tembeling. [4 markah]

Panduan: Bagi setiap bukti, nyatakan perkara yang dapat dipelajari dan butiran yang menyokongnya.

Contoh jawapan: Lukisan gua membantu penyelidik memahami kegiatan masyarakat kerana lukisan menggambarkan aktiviti seperti memburu dan ritual. Pisau Tembeling pula dikaitkan dengan penanaman padi kerana alat tersebut dikatakan digunakan ketika menuai padi.

F1 Lukisan gua membantu memahami kegiatan atau amalan masyarakat. [1 markah]

H1 Lukisan menggambarkan kehidupan harian seperti memburu atau ritual. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Pisau Tembeling dikaitkan dengan kegiatan penanaman padi. [1 markah]

H2 Alat itu dikatakan digunakan semasa menuai padi. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3S10 · Contoh situasi: Sebuah tapak perkuburan prasejarah akan dijadikan tempat lawatan pembelajaran.

B3S10 · Cabaran · Buku teks hlm. 67–69 · SP 3.1.5, K3.1.7

(a) Namakan jenis pengebumian di Gua Cha dan Gua Gunung Runtuh. [2 markah]

Panduan: Padankan kedudukan mayat dengan kedua-dua tapak.

Contoh jawapan: Gua Cha mempunyai pengebumian memanjang, manakala Gua Gunung Runtuh mempunyai pengebumian melentur.

F1 Gua Cha: pengebumian memanjang. [1 markah]

F2 Gua Gunung Runtuh: pengebumian melentur. [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

(b) Pada pendapat anda, jelaskan dua kepentingan memelihara tapak tersebut. Kaitkan setiap kepentingan dengan bukti atau pembelajaran sejarah. [4 markah]

Panduan: Ini cadangan jawapan nilai; kaitkan alasan dengan tinggalan prasejarah.

Contoh jawapan: Cadangan jawapan: Tapak itu perlu dipelihara supaya bukti kepercayaan tidak hilang. Susunan pengebumian dan ideofak dapat terus dikaji untuk memahami penghormatan kepada orang mati. Tapak juga menjadi sumber pembelajaran generasi seterusnya, supaya murid dapat mengenali kehidupan prasejarah Malaysia melalui tinggalan sebenar.

F1 Memelihara bukti kepercayaan masyarakat prasejarah. [1 markah]

H1 Susunan pengebumian dan ideofak boleh terus dikaji untuk memahami penghormatan kepada orang mati. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Mengekalkan sumber pembelajaran bagi generasi seterusnya. [1 markah]

H2 Murid dapat mengenali kehidupan prasejarah di Malaysia melalui tinggalan sebenar yang terpelihara. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

Bahagian B · Panduan esei

B3E01 · Huraikan empat ciri kehidupan masyarakat Neolitik: petempatan, makanan, organisasi sosial dan kesenian. Berikan satu huraian bagi setiap ciri.

B3E01 · Mudah · Buku teks hlm. 52–58 · SP 3.1.3

Contoh jawapan

Masyarakat Neolitik tinggal secara menetap di kawasan seperti lembah sungai dan pesisiran pantai. Mereka membina rumah menggunakan batu, tanah liat dan kayu. Petempatan tetap menjadi salah satu ciri penting kehidupan mereka.

Mereka menghasilkan makanan melalui kegiatan pertanian dan penternakan. Dengan adanya kegiatan ini, aktiviti mengumpulkan makanan liar semakin berkurangan. Bekalan makanan tidak lagi diperoleh semata-mata dengan mengutip sumber alam.

Organisasi sosial juga menjadi lebih tersusun apabila ketua dipilih daripada kalangan masyarakat. Terdapat pembahagian antara pemimpin dengan golongan bawahan. Organisasi ini membantu membentuk aturan kehidupan yang lebih baik.

Dalam kesenian, mereka menghasilkan hiasan pada permukaan tembikar, selain meneruskan lukisan gua. Pola geometri menjadi bentuk hiasan penting dan dikaitkan dengan simbolisme.

Isi penting · maksimum 8 markah

F1 Manusia Neolitik tinggal secara menetap. [1 markah]

H1 Mereka membina rumah daripada batu, tanah liat atau kayu di lembah sungai atau pesisiran pantai. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Manusia menghasilkan makanan melalui pertanian dan penternakan. [1 markah]

H2 Kegiatan mengumpulkan makanan liar semakin berkurangan. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

F3 Masyarakat memilih ketua. [1 markah]

H3 Ketua dan pembahagian sosial membolehkan aturan kehidupan yang lebih baik dibentuk. (Huraian mesti dikaitkan dengan F3.) [1 markah]

F4 Kesenian turut terlihat pada hiasan tembikar. [1 markah]

H4 Pola geometri menghiasi permukaan tembikar dan dikaitkan dengan simbolisme. (Huraian mesti dikaitkan dengan F4.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3E02 · Huraikan empat jenis tinggalan prasejarah di Malaysia yang berikut: peralatan batu, tembikar, lukisan gua dan tinggalan pengebumian. Sertakan contoh lokasi atau maklumat yang dapat dipelajari bagi setiap jenis.

B3E02 · Mudah · Buku teks hlm. 66–69 · SP 3.1.5

Contoh jawapan

Peralatan batu menunjukkan kemahiran manusia prasejarah menghasilkan alat untuk kehidupan harian. Penemuan di Kota Tampan, Perak, dan Tingkayu, Sabah, menunjukkan kewujudan bengkel membuat peralatan batu di negara kita.

Tembikar pula membuktikan kemahiran pembuatan yang dimiliki masyarakat. Tembikar yang ditemukan di Gua Niah, Sarawak, mempunyai pelbagai bentuk, saiz dan corak hiasan. Perbezaan ini memperlihatkan inovasi mereka dalam pembuatan tembikar.

Lukisan gua merupakan cara menyampaikan maklumat tentang kehidupan. Gambaran seperti kegiatan memburu dan amalan ritual membantu kita memahami kehidupan harian serta kepercayaan masyarakat yang menghasilkan lukisan tersebut.

Tinggalan pengebumian memberikan bukti kepercayaan dan penghormatan kepada orang mati. Contohnya, pengebumian memanjang ditemukan di Gua Cha, Kelantan. Susunan pengebumian itu merupakan antara bukti yang membantu penyelidik memahami cara hidup masyarakat prasejarah.

Isi penting · maksimum 8 markah

F1 Peralatan batu membuktikan kemahiran membuat alat. [1 markah]

H1 Kota Tampan atau Tingkayu menunjukkan kewujudan bengkel membuat alat batu. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Tembikar membuktikan kemahiran pembuatan masyarakat. [1 markah]

H2 Penemuan di Gua Niah mempunyai pelbagai bentuk, saiz atau corak hiasan. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

F3 Lukisan gua menjadi cara menyampaikan maklumat tentang kehidupan. [1 markah]

H3 Lukisan menggambarkan kegiatan seperti memburu atau amalan ritual. (Huraian mesti dikaitkan dengan F3.) [1 markah]

F4 Tinggalan pengebumian memberikan bukti kepercayaan dan penghormatan kepada orang mati. [1 markah]

H4 Contoh yang tepat ialah pengebumian memanjang di Gua Cha atau melentur di Gua Gunung Runtuh. (Huraian mesti dikaitkan dengan F4.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3E03 · Bandingkan kehidupan Paleolitik dengan Neolitik dalam empat aspek: kediaman, peralatan, ekonomi dan organisasi sosial. Jelaskan kedua-dua zaman bagi setiap aspek.

B3E03 · Sederhana · Buku teks hlm. 52–58 · SP 3.1.3

Contoh jawapan

Dari segi kediaman, manusia Paleolitik tinggal di gua, lubang bawah tanah atau tempat perlindungan daripada ranting kayu. Sebaliknya, manusia Neolitik tinggal secara menetap dan membina rumah menggunakan batu, tanah liat serta kayu.

Peralatan Paleolitik mempunyai bentuk yang ringkas dan kasar. Pada Zaman Neolitik, peralatan dibuat dengan lebih halus dan kemas. Perubahan ini memperlihatkan perkembangan kemahiran menghasilkan alat dalam kehidupan manusia.

Ekonomi Paleolitik bergantung pada sumber alam seperti makanan yang dikumpulkan dan binatang buruan. Manusia Neolitik pula menghasilkan makanan melalui pertanian serta penternakan, menyebabkan pengumpulan makanan liar semakin berkurangan.

Dari segi organisasi sosial, masyarakat Paleolitik hidup dalam kelompok kecil dan berpindah-randah. Masyarakat Neolitik memilih ketua daripada kalangan mereka dan membentuk aturan sosial yang lebih baik.

Isi penting · maksimum 8 markah

F1 Paleolitik tinggal di gua, lubang bawah tanah atau tempat perlindungan ringkas. [1 markah]

H1 Neolitik tinggal menetap dalam rumah batu, tanah liat atau kayu. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Peralatan Paleolitik ringkas dan kasar. [1 markah]

H2 Peralatan Neolitik lebih halus dan kemas. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

F3 Ekonomi Paleolitik bergantung pada sumber alam dan kegiatan mencari makanan. [1 markah]

H3 Neolitik menghasilkan makanan melalui pertanian dan penternakan. (Huraian mesti dikaitkan dengan F3.) [1 markah]

F4 Paleolitik hidup dalam kelompok kecil serta nomad. [1 markah]

H4 Neolitik mempunyai ketua yang dipilih dan aturan sosial yang lebih baik. (Huraian mesti dikaitkan dengan F4.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3E04 · Terangkan kesinambungan empat sumbangan prasejarah hingga kehidupan moden: pertanian, penternakan, peralatan dan tembikar. Sokong setiap isi dengan satu perubahan atau contoh.

B3E04 · Sederhana · Buku teks hlm. 60–63 · SP 3.1.4, K3.1.8

Contoh jawapan

Pertanian yang berkembang sejak Zaman Neolitik terus menjadi sumber makanan. Pada zaman moden, pertanian turut dijalankan secara komersial. Hasil tanaman diusahakan secara besar-besaran untuk dijual dengan bantuan peralatan moden.

Penternakan juga diteruskan bagi menyediakan bekalan makanan. Jika kemahiran ini membolehkan manusia prasejarah mendapat makanan secara berterusan, penternakan komersial moden pula membantu memenuhi keperluan daging dan tenusu sesebuah negara.

Pembuatan peralatan terus berkembang mengikut kemajuan pengetahuan. Alat batu, kayu dan logam memperlihatkan perubahan teknologi, manakala kegiatan moden menggunakan mesin serta jentera. Contohnya, mesin digunakan untuk memotong dan menghiris daging.

Kemahiran membuat tembikar masih diamalkan hingga hari ini. Tembikar pernah digunakan sebagai bekas makanan dan peralatan masakan. Kini, perusahaan labu sayong di Kuala Kangsar menunjukkan kesinambungan kemahiran tersebut sebagai kegiatan industri.

Isi penting · maksimum 8 markah

F1 Pertanian diteruskan sebagai sumber makanan. [1 markah]

H1 Pertanian komersial moden menghasilkan tanaman untuk dijual secara besar-besaran. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Penternakan diteruskan untuk menyediakan bekalan makanan. [1 markah]

H2 Penternakan moden secara komersial memenuhi keperluan daging dan tenusu. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

F3 Pembuatan peralatan terus berkembang. [1 markah]

H3 Mesin dan jentera digunakan dalam kegiatan moden seperti memotong daging. (Huraian mesti dikaitkan dengan F3.) [1 markah]

F4 Kemahiran membuat tembikar masih diamalkan. [1 markah]

H4 Perusahaan labu sayong di Kuala Kangsar ialah contoh kesinambungan tersebut. (Huraian mesti dikaitkan dengan F4.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

B3E05 · Terangkan bagaimana tinggalan di empat tapak berikut menunjukkan kepelbagaian kegiatan prasejarah: Gua Chauvet, Catal Huyuk, Stonehenge dan Shahr-i-Sokhta. Nyatakan kegiatan atau fungsi serta bukti sokongan bagi setiap tapak.

B3E05 · Cabaran · Buku teks hlm. 48–49 · SP 3.1.2

Contoh jawapan

Gua Chauvet di Perancis menunjukkan penglibatan masyarakat prasejarah dalam kegiatan memburu binatang. Lukisan binatang yang ditemukan di dalam gua menjadi bukti kegiatan tersebut dan membantu kita memahami kehidupan masyarakat di tapak itu.

Catal Huyuk di Turki pula menunjukkan kegiatan pertanian. Antara kegiatan utamanya ialah penanaman barli dan gandum. Maklumat ini memperlihatkan satu bentuk kegiatan ekonomi yang berbeza daripada kegiatan memburu di Chauvet.

Stonehenge di Britain dikaitkan dengan upacara ritual serta kegiatan mengkaji bintang. Binaan batu di tapak tersebut dikaitkan dengan fungsi berkenaan. Oleh itu, kajian prasejarah turut merangkumi amalan dan pemikiran masyarakat.

Shahr-i-Sokhta di Iran menunjukkan kehidupan yang lebih tersusun. Tapak ini mempunyai kawasan perumahan, perkuburan dan pembuatan barangan harian. Pembahagian kawasan itu memperlihatkan fungsi yang berlainan dalam kehidupan masyarakat.

Isi penting · maksimum 8 markah

F1 Gua Chauvet menunjukkan kegiatan memburu. [1 markah]

H1 Lukisan binatang dalam gua menjadi bukti kegiatan tersebut. (Huraian mesti dikaitkan dengan F1.) [1 markah]

F2 Catal Huyuk menunjukkan kegiatan pertanian. [1 markah]

H2 Penanaman barli dan gandum merupakan antara kegiatan utamanya. (Huraian mesti dikaitkan dengan F2.) [1 markah]

F3 Stonehenge dikaitkan dengan upacara ritual dan kajian bintang. [1 markah]

H3 Fungsi tersebut dikaitkan dengan binaan batu di tapak itu. (Huraian mesti dikaitkan dengan F3.) [1 markah]

F4 Shahr-i-Sokhta menunjukkan kehidupan masyarakat yang tersusun. [1 markah]

H4 Tapak mempunyai kawasan perumahan, perkuburan dan pembuatan barangan harian. (Huraian mesti dikaitkan dengan F4.) [1 markah]

Terima ungkapan setara dan jawapan lain yang tepat berdasarkan sukatan KPM serta menepati soalan. Jangan gandakan markah bagi idea yang sama. Panduan ini untuk semakan kendiri; pertimbangan guru menentukan penerimaan jawapan.

Sumber

Sejarah Tingkatan 1, KSSM, KPM/DBP, cetakan pertama 2016, ISBN 978-983-49-1119-5. Standard: DSKP KSSM Sejarah Tingkatan 1, KPM 2016. Halaman dalam rujukan soalan ialah nombor halaman bercetak buku teks.

Buku teks KPM · DSKP KPM

© 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi. Bahan asal untuk pembelajaran percuma.